

Наслідки «добросусідства»

В. В. Якуба

Державна установа «Інститут всесвітньої історії» НАН України
Corresponding author. E-mail: kachurveronika@ukr.net

Paper received 21.04.21; Accepted for publication 12.05.21.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2021-254IX46-07>

Анотація. Розглянуто найбільш вагомий фальсифікації історичних подій більшовицьким режимом та встановлено, що в інформаційній політиці РФ систематично фальсифікуються і замовчуються історичні факти і події, які свідчать про великий вклад України і її народу в розгромі фашистської Німеччини у Другій світовій війні. Аналіз національно-визвольних змагань 1917-1920-х рр. показав, що тривалий період радянські дослідники називали більшовицький переворот 1917 р. у Російській імперії пролетарською революцією формуючи думку про те, що ця революція була справедливою боротьбою селян та робітників з капіталістами і такий обман тривалий час насаджувався у свідомість українців. Окремо досліджено Голодомор в 1932-1933 рр., як навмисний геноцид або «тимчасові продовольчі труднощі».

Ключові слова: Фальсифікація історичних подій, Голодомор 1932-1933 рр., перемога над фашизмом, українська повстанська армія, національно-визвольні змагання 1917-1920 рр.

Постановка проблеми. Життєздатність українського суспільства багато в чому залежить від наявності у громадян гідного ставлення до своєї історичної спадщини і його народу, що передбачає цілеспрямовану діяльність держави, інститутів громадянського суспільства, науковців-істориків, викладачів гуманітарних дисциплін щодо формування серед українців історичної культури на основі поваги до історії своєї країни, принципу історизму, з опорою на документальні джерела і наукові дослідження, з урахуванням фундаментальних традиційних духовних цінностей українського суспільства.

Мета дослідження заключається в аналізі фактів фальсифікації історичних подій періоду національно-визвольних змагань 1917-1920-х рр., періоду Голодомору 1932-1933 рр. та образу українців-коллабораціоністів у часи Другої світової війни.

Виклад основного матеріалу. Сучасні українці, як творці історії своєї країни, виявилися в центрі її часті фальсифікації російськими науковцями за допомогою інформаційних технологій головна мета яких полягає в тому, щоб нав'язати українцям комплекс меншовартості та створити образ світу, в якому для РФ буде найбільш сприятлива умова існування і розвитку. Вимивання з шкільних підручників в радянський період ідей громадянськості і патріотизму, «переписування» підручників історії, з яких зникали найбільш значущі героїчні сторінки козацького періоду. Значного поширення набув опис радянського періоду історії України як суцільну смугу помилок і злочинів держави проти свого народу, дискредитація. В інформаційній політиці РФ систематично фальсифікуються і замовчуються історичні факти і події, які свідчать про великий вклад України і народу в розгромі фашистської Німеччини у Другій світовій війні.

Аналізуючи національно-визвольні змагання 1917-1920-х рр. радянською історіографією ігнорувалася факт існування суверенної Української держави за доби революції, а боротьба за національну державність кваліфікувалася контрреволюційними, буржуазно-націоналістичними рухами. Жорстка централізація наукових досліджень, перманентне конструювання образу ворога, зосередження уваги істориків в основному на вивченні радянського часу, класовий підхід і штучна деперсоналізація історії – все це призвело до

того, що радянська історична наука набула не наукового, а ідеологічного характеру [3, с. 196].

Тривалий період радянські дослідники називали більшовицький переворот 1917 р. у Російській імперії пролетарською революцією. З плином часу зазначена подія була звеличена комуністичною владою в багатьох художніх та наукових творах і ці твори були поширені в загальноосвітніх закладах та включені в навчальні програми шкіл. З їх допомогою відбувалася маніпуляція свідомістю юних школярів, формуючи думку про те, що революція 1917 р. була справедливою боротьбою селян та робітників з капіталістами і такий обман тривалий насаджувався у свідомість українців [2, с. 112]. Після отримання Україною незалежності, науковцями проводилися дослідження описуваних подій під іншим кутом погляду, і отримані результати були представлені такими тематичними працями, як «Велика Жовтнева соціалістична революція на Україні» та «Великий Жовтень на Україні (березень 1917 р. – лютий 1918 р.

Прикладом пропагандистської фальсифікації з боку російських істориків є постать С. Петлюри в національно-визвольних змаганнях 1917-1920-х рр. для забезпечення суверенітету України. Одним з них є біографічне видання В. Кроліва «Український народний герой Симон Петлюра» об'єктивно в якому сфальсифіковано його життєвий шлях та політична кар'єра. Зумисні перекручування діяльності С. Петлюри простежуються і в брошурах В. Винниченка «Винниченко проти Петлюри», та тритомному виданні «Відродження нації» в яких неправдиво оцінено політичні позиції С. Петлюри, а у «Заповіті борцям за визволення» дано вже негативну оцінку політичної діяльності Симона Петлюри.

Не обминули увагою автори перших публікацій революційної доби і гетьмана П. Скоропадського і для більшості з них притаманним є «перекручення» окремих подій і фактів доби Української революції 1917–1921 р. Причому вже тоді в історіографії почали формуватись два непримиренних напрямки, які і до сьогодні поділяють істориків на два табори: гетьманський і антигетьманський. До першого табору, наприклад, слід віднести брошуру О. Маляревського, а також статті В. Липинського, надруковані ще в 1918 р. [8, с. 30].

Характеризуючи постать гетьмана П. Скоропадського, історик Я. Треф'яка наголошує, що його обрання на Центральній Раді 29 квітня 1918 р. відбувалося під впливом німецьких військ і такий опис подій є фальсифікацією. У книзі «Історія Росії» В. Врублевський та В. Хорошковський, вказують, що німецькі війська і Директорія з гетьманом П. Скоропадським були відкинута військами Червоною Армією.

Серед українських військових діячів доби національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. навряд чи знайдеться така ж сумнозвісна постать, як отаман О. Волоха [19, с. 190]. Бурхлива кар'єра О. Волоха на українській військовій службі супроводжувалася злетами й падіннями, але організований ним збройний антиурядовий виступ, здійснений в найкритичніший для УНР час, назавжди зробив його ім'я синонімом зрадництва і дворушництва. Втім, незважаючи на таку лиху славу, про О. Волоха в історичній літературі написано мало, а про очолений ним заколот проти уряду УНР ще менше. І хоча згадки про виступ отамана О. Волоха містяться в усіх без винятку дослідженнях з історії визвольних змагань, в історіографії відсутній бодай узагальнюючий опис тих подій, незважаючи на наявність значного масиву мемуарних даних про перебіг заколоту. Лише М. Ковальчук, спираючись на спогади сучасників і архівні документи, спробував докладніше відтворити цю трагічну сторінку в історії національно-визвольних змагань [11, с. 19].

Підсумовуючи даний період слід сказати, що за своїми масштабами і суспільно-політичною значимістю Українська революція 1917–1921 рр. була феноменом історії і по праву зайняла помітне місце серед визвольних процесів Європи. В історії бувають різні явища, які часом повторюються, хоч із зрозумілих причин по-новому, бо відбуваються за нових обставин. Так, як і в 1917–1921 рр., Україна сьогодні, остаточно обравши, нарешті, європейський вектор розвитку, стоїть одночасно перед складними завданнями і захисту державної незалежності та територіальної цілісності від агресії з боку Росії, і творення та побудови цивілізаційного суспільства, в якому весь народ почуватиме себе комфортно.

Аналізуючи Голодомор, як навмисний геноцид або «тимчасові продовольчі труднощі» можна констатувати, що для цілісного його розуміння потрібно окремо досліджувати причини Голодомору 1932–1933 рр. та робити правдиві висновки. Як вже було сказано вище, за радянського періоду зміст історії України було змінено шляхом фальшування історичних фактів в інтересах комуністичної партії та навмисним «забуванням» певних історичних подій та постатей національної історії.

На законодавчому рівні в Україні кваліфікацію Голодомору, як акту геноциду, закріплено в Законі «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні», що був прийнятий Верховною Радою 28 листопада 2006 р. Згідно цього закону, в статті 1 визначено, що штучно створений Голодомор 1932–1933 рр. є геноцидом українського народу. І цей Закон є основою для проведення детального масштабного дослідження цієї проблеми [15, с. 134].

Основними факторами, що спровокували Голодо-

мор на Україні в 1932–1933 роках можна назвати рішення керівництва Радянського Союзу про продаж зерна за кордон для покриття іноземних кредитів і насильницьку колективізацію, але існуюча в 1930-х років політика колективізації в Україні була не підтримана населенням і селяни почали покидали колгоспи та забирали своє майно: худобу, інвентар, зароблене збіжжя. Протидіючи цим рухам, радянська влада прийняла 7 серпня 1932 р. постанову, яку прості люди назвали «Закон п'яти колосків» і згідно неї, все колгоспне майно стало державним і за його розкрадання передбачалося кримінальне покарання [4, с. 13].

Крім того, держава мала право забирати у селян зерно, майно, були встановлені штрафи. 18 листопада 1932 року політбюро ЦК КП(б)У прийняв постанову про блокаду колгоспів, сіл, районів з метою вилучення продуктів, заборонаю торгівлі і підвозу товарів, заборонаю виїзду селян з сіл. У період з 1932 по 1933 рр. режим «чорних дощок» запроваджувався у 180 районах УСРР (25% районів) і він був спрямований знищення українського селянства, шляхом повного вилучення всіх продуктів харчування. 22 січня 1933 року була прийнята чергова Постанова ЦК ВКП(б) СРСР з підписами Сталіна і Молотова, яка не дозволяла українцям покидати голодуючі території, і такий режим не діяв на жодній адміністративній одиниці СРСР. Сталін не визнавав факту існування голоду і відмовився приймати допомогу від закордонних українських громад та Міжнародного Червоного Хреста. Найбільше смертей від Голодомору в Україні припадає на червень 1933 р., адже тоді щодоби помирало 28 тисяч осіб, щогодини - 1168 осіб, щохвилини - 20 [5, с. 12].

Дослідження кількості людських смертей від Голодомору в Україні за 1932–1933 рр. проводяться і в наш час, але такі спроби ускладнені тим, що радянські керманічі приховували наслідки свого злочину. Адже було заборонено документувати справжню кількість смертей, але в даний час встановлено наявність таємних списків у сільських рад з переліком померлих в 1932–1933 роках і наведені там цифри більш ніж вдвічі вищі за офіційні дані. Крім того, було заборонено вказувати причиною смерті «голод», а тому писали такі діагнози, як «смерть від тифу», «виснаження», «від старості». Підсумовуючи кількість смертей від голоду, вчені сходяться на цифрі в 7 млн. осіб [7, с. 240].

У службовій документації партійно-радянських органів, яка мала гриф «особливо таємно», слово «голод» не вживалося. Як відзначив С. Кульчицький [14], «особливі папки» убезпечували владу від розмов у середовищі самого партгоспактиву і думок про допомогу голодуючим, яка зовсім не передбачалася. Отже, можна сказати, що замовчування голоду - один із механізмів геноциду. Влада ховала правду і для майбутніх дослідників: партійно-державна директива від 16 лютого 1933-го категорично дозволяла вести реєстрацію випадків набрякання та смерті від голоду лише органам ОДПУ. Як наголошують сучасні науковці, Постановою ЦК від 18 листопада 1932 було взято під постійний контроль діяльність 22 газет найважливіших хлібозаготівельних районів. Не допускалися туди й іноземні журналісти. Перлюструвалися листи.

Війська блокували цілу республіку і окремі села. Облога голодоморного гетто доповнювалася інформаційною блокадою.

А. Сидорук стверджує, що в Україні стосовно подій Голодомору йде заміна національного поняття географічним, яке сильно звужує зміст проблеми. Він наголошує, що між поняттям «геноцид української нації», прийнятим Верховною Радою 2006 р. за наполяганням соціалістичної партії (комуністи і «регіонали» взагалі не голосували), і визначенням «геноцид української нації» існує суттєва різниця. Перше із погляду міжнародного права не може бути чинним априорі, а відкинуте друге прямо відповідало б Конвенції ООН про геноцид.

Вітчизняні дослідники С. Кульчицький [15, с. 204], В. Марочко, В. В'ятрович дослідили причини і обставини замовчування та методи приховання владою правди про Голодомор за часів існування СРСР. Дж. Мейс, Ю. Шаповал, В. Марочко, С. Кульчицький висвітлили методи і форми дезінформації про українську катастрофу, які використали радянські спецслужби і проросійські наукові кола за кордоном. Зарубіжні історики українського походження О. Мотиль, Р. Сербин, журналіст А. Сидорук, політолог О. Палій виявили специфіку замовчування та фальсифікацій історії народної трагедії.

Вченими встановлено, що від голоду загинуло від 7 до 10 млн. чоловік. Голод завдав непоправного удару українській нації, її генетичному потенціалу, удару, наслідки якого відчувалися всі наступні роки і відчуються в даний час. Згідно доповіді Інституту історії України Національної академії наук, соціально-демографічні та морально-психологічні наслідки голоду 1932-1933 рр. актуальні і по сьогоднішній день. Тоді на довгі десятиліття була підірвана матеріальна база українського села, зруйнована його виробнича і товарна інфраструктура, фізично знищені підприємницькі та ініціативні елементи, залякані цілі покоління українців, причому не тільки селян, зломлена воля всього українського народу до опору тоталітарній системі і до національного відродження.

Злочин Й. Сталіна і його підручних було навмисно приховано від світової спільноти, в Україні сама пам'ять про Голод була об'єктом репресій і табу, але ця пам'ять жила в поколіннях - як генетична пам'ять, що поселила в українцях страх і покірність, і як усна пам'ять - у вигляді переданих з покоління в покоління знань і спогадів про трагедію.

Для розуміння Голодомору, як штучно створеного геноциду, дуже важливим є його контекст. Тема Голоду 1932-1933 рр. увійшла в суспільно-політичну риторику в другій половині 1980-х років в яскраво вираженому антикомуністичному і антирадянському контексті.

В завершенні дослідження проаналізуємо українців, як колабораціоністів чи визволителів Європи від фашизму. Історія війни (як би вона не ідентифікувалась у національних історіографіях – Другої світової чи Великої Вітчизняної) належить до найбільш міфологізованих, зретушованих, відверто сфальсифікованих сторінок світової історії. Характерними ознаками радянського періоду дослідження вкладу українців в перемогу у Другій світовій війні є перебільшення

керівної ролі компартії у розвитку всенародної боротьби проти німецько-фашистських загарбників. Головні ідеї, оціночні шаблони формувалися у Москві. Велика група радянських авторів заклала фундамент окремого історіографічного і полемічного напрямку: критики значного вкладу українців в загальну перемогу над фашизмом.

Характерними рисами цієї псевдонаукової літератури були перекручення і фальсифікація історичних фактів, використання засобів компрометації ідеологічних противників, найперше намаганням довести спорідненість українського націоналізму з нацизмом та керованість ОУН-УПА з боку гітлерівської Німеччини. Саме тоді з подачі авторів декількох публікацій виникло відоме пропагандистське кліше «українсько-німецькі націоналісти». Усі прибічники української незалежності проголошувалися «колабораціоністами», «зрадниками», «запроданцями» і «найманцями» імперіалізму.

У сучасній українській історіографії приділяється значна увага правдивого висвітлення проблем окупації у дослідженнях таких вчених, як І.Г. Ветрова та О.В. Потільчака, де описано експлуатацію трудових ресурсів України гітлерівською Німеччиною у роки окупації. П.В. Рекотов здійснив реконструкцію системи органів управління на окупованій території України. Цінними є роботи В.Ю. Короля про долі радянських військовополонених та становище інтелігенції під час окупації і її співпрацю з німецькою владою. Із цілої низки проблем історії окупації, які потребують дослідження, увагу українських істориків привертають духовне та культурне життя населення в роки окупації

Висловлювання президента РФ В. Путіна про те, що Росія перемогла б нацистську Німеччину і без України, викликали обурення у всіх українців, які воювали на полях Другої світової війни та нащадків тих, хто не повернувся з неї додому або помер згодом від ран. Такі висловлювання спрямовані на приниження українського народу, його подвигу, героїзму та жертв в боротьбі проти фашистських окупантів. Однак слід замітити, що з'єднання чотирьох Українських та двох Білоруських фронтів на 50–80 % склалися з мешканців України. Наприкінці 1943 р. серед офіцерів військово-повітряних сил нараховувалось 28 тис. українців за національністю, в бронетанкових і механізованих військах було 14136 українців. З 9,3 млн. нагород, одержаних до 1 листопада 1947 року представниками 133 народів та національностей СРСР, на українців припадало 1,7 млн. орденів та медалей.

Звання Героя Радянського Союзу отримали 2 069 уродженців України. З 940 бійців та командирів, які були удостоєні цього почесного звання, визволяючи нашу республіку, 668, або 2/3 було тих, для кого ця земля була рідною. Серед 113 двічі Героїв Радянського Союзу 32 народилися в Україні, а до числа тричі Героїв належить наш земляк – І. М. Кожедуб. Уродженці України становили значну частку вищого командного складу Збройних Сил СРСР. Під час війни або після її закінчення маршалами Радянського Союзу стали П. К. Кошовий, І. М. Кожедуб, А. І. Срьоменко, Р. Я. Малиновський, К. С. Москаленко, П.

С. Рибалко, С. І. Руденко, 218 В. О. Судець, С. К. Тимошенко. Серед генералів та адміралів періоду війни близько 300 були представниками України. Маршали й генерали українського походження очолювали більше половини з 15 фронтів та командували 24 арміями, які діяли в період радянсько-німецької війни.

Висновки. В дослідженні розглянуто найбільш вагомий фальсифікації історичних подій більшовицьким режимом. Нами встановлено, що в інформаційній політиці РФ систематично фальсифікуються і замовчуються історичні факти і події, які свідчать про великий вклад України і народу в розгромі фашистської Німеччини у Другій світовій війні.

Аналіз національно-визвольних змагань 1917-1920-х рр. показав, що тривалий період радянські дослідники називали більшовицький переворот 1917 р. у Російській імперії пролетарською революцією формуючи думку про те, що ця революція була справедливою боротьбою селян та робітників з капіталістами і такий обман тривалий насаджувався у свідомість українців. Прикладом пропагандистської фальсифіка-

ції з боку російських істориків спостерігається при аналізі ролі постаті С. Петлюри в національно-визвольних змаганнях 1917-1920-х рр. для забезпечення суверенітету України [20, с. 77].

Окремо досліджено Голодомор в 1932-1933 рр., як навмисний геноцид або «тимчасові продовольчі труднощі». Сказано, що найбільше фальсифікацій робили науковці Інституту історії партії при ЦК КПУ. Слід наголосити, що погляди істориків того часу були не їх особистою думкою, а сформовані установками, що виконували завдання вищого партійного керівництва. Підтвердженням штучної фальсифікації Голодомору є значне поширення наукових публікацій на протипагу повідомленням зарубіжних ЗМІ про досліджувані події.

Висловлювання президента РФ В. Путіна про те, що Росія перемогла б нацистську Німеччину і без України, викликали обурення у всіх українців і вони спрямовані на приниження українського народу, його подвигу, героїзму та жертв в боротьбі проти фашистських окупантів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусишин Б.І. Культурно-освітній фактор у державотворчих процесах Української Народної Республіки доби Української Центральної Ради // *Право України*. 2017. №11. С. 117–134.
2. Бевз Т.А. Феномен «революції» у дискурсах мислителів, політиків, науковців. Монографія / Тетяна Бевз. К., 2012. 176 с.
3. Булгакова Н.В. Державна і наукова діяльність В.Вернадського у 1917 році // *Інтелігенція і влада*. Вип.26. Одеса, 2012. С. 195–203.
4. Василенко В. Голодомор 1932–1933 років в Україні: правова оцінка / В. Василенко // *Дзеркало тижня*. 2010. № 22. С. 12-13.
5. Василенко В. Кримінальна справа «Голодомор – 1932–1933»: правові колізії чи нехтування пам'яттю жертв? / В. Василенко // *Дзеркало тижня*. Україна. 2008. № 37. С. 12-13.
6. Винниченко В. Щоденник. Т.1.: 1911–1920. Едмонтон-Нью-Йорк, 1980. 500 с.
7. Голодомор 1932–1933 років в Україні: документи і матеріали / упор. Р. Я. Пиріг. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 1128 с.
8. Добко Т. Бібліографічні посібники з історії національно-визвольних змагань українського народу (1917–1921 рр.) (перша половина ХХ ст.) / Тетяна Добко, Олександр Дуднік. *Бібліотечний вісник*. 2017. № 6. С. 29–38.
9. Добко Т. Бібліографічні покажчики з історії національно-визвольних змагань українського народу 1917–1921 рр. (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) / Тетяна Добко. *Бібліотечний вісник*. 2018. № 1. С. 34–44.
10. Документи трагічної історії України (1917–1927 рр.) / Редактор-упорядник П.П. Бачинський. К.: Друкарня журналу «Охорона праці», 1999. 640 с.
11. Капелюшний В.П. Українська національнодемократична революція 1917–1921 рр. // *Бібліотека «Часопису української історії»*. Серія «Історія України». Лекція 14. К., 2014. 40 с.
12. Капелюшний В. «Українська революція 1917–1921 років» у шкільних підручниках та навчальній літературі з історії України: історіографічні та загально-педагогічні аспекти // *Етнічна історія народів Європи*. 2017. Вип. 51. С. 65–70.
13. Капелюшний В.П., Коваль О.Ф. Незламна і нескорена: національна еліта в Українській революції 1917–1921 років. К.: «Інтерсервіс», 2018. 480 с.
14. Кульчицький С. Советская история войны была сфальсифицирована еще в процессе создания // *Вечерние вести*. 2005. 6–12 мая.
15. Кульчицький С. В. Голод 1932–1933 рр. в Україні як геноцид: мовою документів, очима свідків / С. В. Кульчицький. К.: Наш час, 2008. 300 с.
16. Лавський С. Про роль українців у Другій світовій війні [Електронний ресурс] / С. Лавський. 2014. Режим доступу: mena.org.ua/blog/pro-rol-ukrajintsiv-u-druhih-svitovij-vijnu. Дата звернення – 17.04.21.
17. Лисенко О.С. Друга світова війна як предмет наукових досліджень та феномен історичної пам'яті // *УІЖ*. 2004. № 5. С. 3–16.
18. Мірошниченко Ю. Р., Удовік С. Л. Русь-Україна: Становлення державності. В 2-х тт. Т. 2. К., 2011. С. 200–201.
19. Оберучев К.М. В дни революции. Воспоминания участника великой русской революции 1917 года. М., 2017. 320 с.
20. Петлюра С.В. Вибрані твори та документи / Уклад. Л.В.Голота. К.: «Довіра», 1994. 271 с.
21. Потильчак О.В. Економічний колабораціонізм в Україні в роки нацистської окупації (1941–1944): причини і прояви. К., 1997. 29 с.
22. Проблеми вивчення історії Української революції 1917–1921 років / В.Ф. Верстюк. Вип. 11. К.: Інститут історії України НАН України, 2015. 263 с.
23. Солдатенко В.Ф. Деміурги революції: нарис партійної історії України 1917-1920 рр. НВП «Видавництво «Наукова думка» НАН України, 2017. 748 с.
24. Удовік С.Л. Государственность Украины: истоки и перспективы / Сергей Удовик. К.: Ваклер, 1999. 208 с.
25. Яневський Д. Загублена історія втраченої держави / Данило Яневський. Харків: Фоліо, 2009. 252 с.

REFERENCES

1. Andrusyshyn V.I. (2017) Kuljturno-osvitnij faktor u derzhavotvorchykh procesakh Ukrajinsjkoji Narodnoji Respubliky doby Ukrajinsjkoji Centraljnoji Rady *Pravo Ukrainy*. #11. S. 117–134.

2. Bezv T.A. (2012) Fenomen «revoluciji» u dyskursakh mysliteliv, politykiv, naukovciv. Monohrafija / Tetjana Bezv. K., 176 s.
3. Bulghakova N.V. (2012) Derzhavna i naukova dijalnistj V.Vernadsjkogho u 1917 roci. *Intelighencija i vlada*. Vyp.26. Odesa, S. 195–203.
4. Vasylenko V. (2010) Gholodomor 1932–1933 rokiv v Ukrajinu: pravova ocinka / V. Vasylenko. *Dzerkalo tyzhnja*. # 22. S. 12–13.
5. Vasylenko V. (2008) Kryminaljna sprava «Gholodomor – 1932–1933»: pravovi koliziji chy nekhuvannja pam'jattju zhertv? / V. Vasylenko. *Dzerkalo tyzhnja*. Ukraina. # 37. S. 12–13.
6. Vynnychenko V. (1980) *Shhodennyk*. T.1.: 1911–1920. Edmonton-Njju-Jork. 500 s.
7. Gholodomor 1932–1933 rokiv v Ukrajinu: dokumenty i materialy / upor. R. Ja. Pyrygh. K.: Vyd. dim «Kyjevo-Moghyljansjka akademija», 2007. 1128 s.
8. Dobko T. (2017) Bibliohrafichni posibnyky z istoriji nacionaljno-vyzvoljnykh zmaghanj ukrajinsjkogho narodu (1917–1921 rr.) (persha polovyna KhKh st.) / Tetjana Dobko, Oleksandr Dudnik. *Biblioteknyj visnyk*. # 6. C. 29–38.
9. Dobko T. (2018) Bibliohrafichni pokazhchyky z istoriji nacionaljno-vyzvoljnykh zmaghanj ukrajinsjkogho narodu 1917–1921 rr. (druga polovyna KhKh – pochatok KhKhI st.) / Tetjana Dobko. *Biblioteknyj visnyk*. # 1. S. 34–44.
10. Dokumenty traghichnoji istoriji Ukrainy (1917–1927 rr.) / Redaktor-uporjadnyk P.P. Bachynsjkyj. K.: Drukarnja zhurnalu «Okhorona praci», 1999. 640 s.
11. Kapeljushnyj V.P. (2014) Ukrainijsjka nacionalnodemokratychna revolucija 1917–1921 rr. *Biblioteka «Chasopysu ukrajinsjkoji istoriji»*. Serija «Istorija Ukrainy». Lekcija 14. K., 40 s.
12. Kapeljushnyj V. (2017) «Ukrajinsjka revolucija 1917–1921 rokiv» u shkyljnykh pidruchnykakh ta navchalnij literaturi z istoriji Ukrainy: istoriohrafichni ta zaghaljno-pedagoghichni aspekty. *Etnichna istorija narodiv Jevropy*. Vyp. 51. S. 65–70.
13. Kapeljushnyj V.P., Kovalj O.F. (2018) Neznamna i neskorena: nacionaljna elita v Ukrajinsjkij revoluciji 1917–1921 rokiv. K.: «Interservis». 480 s.
14. Kuljchycjkyj S. (2005) Sovetskaja ystoryja vojny byla sfaljsyfyrovana eshhe v processe sozdanyja. *Vechnye vesty*. 6–12 maja.
15. Kuljchycjkyj C. V. (2008) Gholod 1932–1933 rr. v Ukrajinu jak ghenocyd: movoju dokumentiv, ochyma svdkiv / C. V. Kuljchycjkyj. K.: Nash chas. 300 s.
16. Lavsjkyj S. (2014) Pro rolj ukrajinciv u Drugij svitovij vijni [Elektronnyj resurs] / S. Lavsjkyj. Rezhym dostupu: mena.org.ua/blog/pro-rol-ukrajintsiv-u-drugij-svitovij-vijny. Data zvernennja – 17.04.21.
17. Lysenko O.Je. (2004) Druga svitova vijna jak predmet naukovykh doslidzhenj ta fenomen istorichnoji pam'jati // UIZh. # 5. S. 3–16.
18. Miroshnychenko Ju. R., Udovik S. L. (2011) Rusj-Ukraina: *Stanovlennja derzhavnosti*. V 2-kh tt. T. 2. K. S. 200–201.
19. Oberuchev K.M. (2017) V dny revolucyy. Vospomynanyja uchastnyka velykoj ruskoj revolucyy 1917 ghoda. M.. 320 s.
20. Petljura S.V. (1994) Vybrani tvory ta dokumenty / Uklad. L.V.Gholota. K.: «Dovira». 271 s.
21. Potylchak O.V. (1997) Ekonomichnyj kolaboracionizm v Ukrajinu v roky nacystsjskoji okupaciji (1941–1944): prychny i projavy. K.. 29 s.
22. Problemy vyvchennja istoriji Ukrainysjkoji revoluciji 1917–1921 rokiv / V.F. Verstjuk. Vyp. 11. K.: Instytut istoriji Ukrainy NAN Ukrainy, 2015. 263 s.
23. Soldatenko V.F. (2017) Demiurghy revoluciji: narys partijnioji istoriji Ukrainy 1917–1920 rr. *NVP «Vydavnyctvo «Naukova dumka» NAN Ukrainy*. 748 s.
24. Udovyk S.L. (1999) Ghosudarstvennostj Ukrayny: ystoky u perspektyvy / Serghiej Udovyk. K.: Vakler. 208 s.
25. Janevsjkyj D. (2009) Zaghblena istorija vtrachenioji derzhavy / Danylo Janevsjkyj. Kharkiv: Folio. 252 s.

Consequences of "good neighborhood"

V. V. Yakuba

Abstract. The most significant falsifications of historical events by the Bolshevik regime are considered and it is established that the information policy of the Russian Federation systematically falsifies and conceals historical facts and events that testify to the great contribution of Ukraine and its people to the defeat of Nazi Germany in World War II. An analysis of the national liberation struggles of 1917–1920 showed that for a long time Soviet researchers called the 1917 Bolshevik coup in the Russian Empire a proletarian revolution, forming the view that this revolution was a just struggle between peasants and workers against the capitalists. time was implanted in the minds of Ukrainians. The Holodomor in 1932–1933 was studied separately as a deliberate genocide or "temporary food shortages."

Keywords: Falsification of historical events, Holodomor of 1932–1933, victory over fascism, Ukrainian insurgent army, national liberation struggles of 1917–1920.